

Giften aan goede doelen in Nederland op een dieptepunt

Niet eerder werd er zo weinig (0,62 procent van het bbp) gegeven aan goede doelen als in 2022. Vooral bedrijven lieten het afweten. Rijke huishoudens doneren een kleiner deel van hun vermogen dan arme.

Wilco Dekker 19 juni 2024, 00:01

Dat blijkt uit *Geven in Nederland*, een tweejaarlijks onderzoek naar het geefgedrag van Nederlanders door het Centrum voor Filantropische Studies van de VU, dat woensdag wordt gepresenteerd. In 2022 gaf Nederland 5,3 miljard euro aan goede doelen. Dat is minder dan in het coronajaar 2020. Als percentage van het bbp werd er met 0,62 procent nog nooit zo weinig gedoneerd. Wel nam het aantal huishoudens dat doneert toe: 76 procent gaf geld of goederen aan goede doelen, tegen 73 procent twee jaar eerder.

De terugval zat vooral bij bedrijven. Die deden, wellicht door de hoge inflatie en economische onzekerheid, veel minder aan sponsoring en giften dan in het coronajaar 2020. Toen werd er met 2,2 miljard euro volop gegeven, in 2022 bleef het steken op 1,8 miljard euro. Vier op de tien bedrijven doneerden, tegen 61 procent twee jaar eerder.

Het is voor het eerst sinds 2011 dat een meerderheid van de bedrijven niet aan goede doelen gaf. 'Voor bedrijven is het makkelijker niet of minder te geven, die zijn flexibeler', zegt hoogleraar filantropie René Bekkers, die het onderzoek begeleidde. 'Bij huishoudens liggen de giften vaker vast, die veranderen niet zo snel.'

Over de auteur

[Wilco Dekker](#) is economieredacteur voor *de Volkskrant*. Hij schrijft onder meer over grote bedrijven, ongelijkheid en lobby.

Volgens het onderzoek worden goede doelen meer dan ooit ondersteund door een relatief klein aantal vrijgevege bedrijven. Die geven niet alleen geld, maar ook tijd, via vrijwilligerswerk of pro bono-werk. Drie op de tien bedrijven deden daaraan, goed voor ruim 500 miljoen euro, tegen 17 procent in 2020.

Huishoudens gaven 2,2 miljard euro, iets meer dan in 2020. Dat was onder meer te danken aan de actie voor Oekraïne, die 184 miljoen opleverde. Gecorrigeerd voor inflatie daalde het bedrag echter. Het gemiddelde giftbedrag was 350 euro. De

geefbereidheid van Nederlanders – gemeten door hoe veel huishoudens reageerden op het verzoek om een gift – neemt al sinds 2002 af.

Ook geven rijke huishoudens minder dan andere. Huishoudens met een vermogen tot 5.000 euro gebruikten in 2020 de giftenaftrek voor gemiddeld 1 procent van hun vermogen. Voor elke vermogensgroep erboven is dat percentage lager, tot 0,03 procent bij huishoudens met 5 tot 10 miljoen euro.

De 10 procent laagste inkomens doneren in totaal 1,16 procent van hun inkomen, bij de rijkste 10 procent is dat 0,44 procent. Volgens hoogleraar Bekkers komt dat onder meer doordat goede doelen de rijken niet goed weten te bereiken. ‘Deze groep wil vaak meer dan geld overmaken in ruil voor een kwartaalblad. Ze willen zien wat er met hun geld gebeurt, en wat het oplevert, bijvoorbeeld via *impact investing*. Daarmee wordt geld geïnvesteerd in sociale en duurzame doelen, waarbij ook nog winst wordt gemaakt. Aan dat soort dingen doen goede doelen nog relatief weinig.’

Goede doelen ontvingen in 2022 zo’n 576 miljoen euro van loterijen en 397 miljoen uit de opbrengst van het vermogen van fondsen, zoals het VSBfonds. Dat is bijna gelijk aan twee jaar eerder. Vooral goede doelen op het gebied van gezondheid doen het goed bij de giften. Ondanks de ophef over stikstof en klimaat deden natuurorganisaties het niet beter.

De toch al onder druk staande inkomsten van goede doelen dreigen ook nog een tik te krijgen van een bezuinigingsmaatregel van het nieuwe kabinet. Dat wil de zogeheten giftenaftrek versoberen. De gevolgen kunnen ‘heel ernstig’ zijn, zegt Bekkers. ‘Niet zozeer voor religieuze instellingen zoals kerken, die hebben heel gemotiveerde gevers. Maar voor andere goede doelen maakt het nogal uit of je elke euro volledig moet doneren, in plaats dat 37 cent aftrekbaar is, zoals nu.’ De hoogleraar begrijpt de maatregel ook niet. ‘Als je het vertrouwen in de overheid wilt herstellen, hoe helpt dit dan?’

Op de langere termijn ziet het er beter uit. De onderzoekers verwachten veel extra inkomsten van kinderloze babyboomers, die hun vermogen (deels) gaan nalaten aan goede doelen. Dat effect was de afgelopen jaren al te zien en zal volgens *Geven in Nederland* de komende tijd sterk toenemen. Geschat wordt dat de inkomsten uit nalatenschappen de komende kwart eeuw oplopen naar 2,1 tot 6,7 miljard per jaar. Vooral goede doelen op het gebied van gezondheid, internationale hulp en cultuur profiteren hiervan.